

امت وسط؛ بخش دوم

حجت الاسلام محمد تقی رهبر

اگر بخواهیم در بیان ویژگیهای «امت وسط و شاهد» وارد شویم، به ناچار باید به برخی آیات دیگر قرآن که بیانگر خصال و صفات ویژه امت اسلامی است بنگریم، تا بیان تفصیلی آنچه به اجمال گفته شد، روشن گردد.

نخست به آیه های ۷۷ و ۷۸ از سوره حج می نگریم:

«یا ایها الذین آمنوا ارکعوا و اسجدوا و اعبدوا ربکم، و افعلوا الخیر لعلکم تفلحون وجاهدوا فی الله حق جهاده، هو اجتباکم وما جعل علیکم فی الدین من حرج، ملة ابيکم ابراهیم هو سماکم المسلمین من قبل، و فی هذا، لیكون الرسول شهيدا علیکم و تكونوا شهداء علی الناس، فاقیموا الصلوة و آتوا الزکوة و اعتمضوا باﷻ هو مولیکم، فنعم المولی و نعم النصیر».

ای گروه مؤمنان! رکوع و سجود نمائید و پروردگارتان را بپرستید و کار نیک و عمل خیر انجام دهید باشد که رستگار شوید و جهاد کنید در راه خدا آنگونه که شایسته او است. او شما را برگزید و در دین تکلیف طاقت فرسا برای شما قرار نداد، این است ملت و مذهب پدرتان ابراهیم، او شما را از پیش مسلم نامید و در این (کتاب قرآن) نیز (چنین نام گرفته اید) تا پیامبر شاهد بر شما باشد و شما شاهد بر مردم دیگر. پس نماز را بر پا دارید، و زکات را ادا کنید و بخدا تمسک جوئید او مولای شما است او خوب مولی و یآوری است از برایتان.

در این آیات اضافه بر آنکه از شاهد بودن پیامبر بر امت، و شهادت امت بر دیگر مردم، یاد شده به چند مطلب مهم اشاره دارد:

1- این امت برگزیده خدا است همانگونه که دین و پیامبرش برترین ادیان و پیامبرانند.

۲- ابراهیم (ع) از پیش نام مسلم باین امت داده، که به مفهوم پیروی از خط ابراهیم، و دین حنیف او است که با رسالت پیامبر اکرم صورت کامل و جامع بخود می گیرد (ملت ابراهیمی و امت محمدی) «دینا قیما مله ابراهیم حنیفا».

3- شهادت پیامبر قبل از شهادت امت ذکر شده که ترتیب طبیعی مطلب را میرساند. یعنی: در حقیقت آنگاه امت شاهد و الگو و گواه بر مردم دیگر است که در خط اصیل رسالت و پیرو ابراهیم بت شکن و مطیع تام و تمام دین جهانی اسلام، و در مسیر خاتم انبیاء حضرت محمد بن عبدالمطلب (ص) باشد (نه خط کفر و شرک و اقطاب طاغوتی جهان).

4- از نماز و رکوع و سجود و عبودیت سخن بمیان آمده که مشروط ساختن حرکت امت وسط و شاهد را، در خط بندگی خدا و اطاعت و تسلیم در برابر او متضمن است. (نه بندگی و بردگی و زیونی و ذلت در برابر قدرتهای استکباری دیگر) . ۵- از زکات بعنوان عاملی در جهت رفع نیازمندی های امت اسلام، و جلوگیری از فقر و فاجعه نام برده شده است که حیاتی بودن مسئله اقتصادی جامعه نمونه و اسوه اسلامی را تأکید می کند.

6- افعال خیر و عمل نیکو و حسن اخلاق و اتخاذ شیوه الهی در زندگی، عنوان شده که بیانگر اخلاق فاضله عمومی در جامعه نمونه اسلامی و مقدمه فوز و فلاح آن است.

7- از «اعتصام بحبل الله» و تکیه امت اسلامی بر خدا، و قطع امید از قدرتهای جهانی و هر پشتوانه دیگر غیر الهی، سخن بمیان آمده که رمزی بسیار مؤثر و حیاتی در تشکیل امت واحده و اسوه بودن آن است.

و بالاخره، اشاره به آنکه امت اسلامی مولایش خدا است، ارباب دیگری ندارد، از خدا دستور می گیرد، رضای او را می طلبد، و به یاری او امیدوار است و به مهر و عنایت او متکی و از این رو است که از هر مظهر زور و زری منقطع است و سر تسلیم در مقابل هیچکس جز خدا فرود نمی آورد.

در آیات دیگر قرآن از ویژگیهای امت اسلامی، بعنوان عامل برتری و امتیاز صحبت می شود که از باب نمونه آیات ذیل را می نگریم:

الف- «کنتم خیر امة اخرجت للناس تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنکر وتؤمنون بالله» آل عمران / ۱۱۰.

شما بهترین امتی هستید که از برای بشریت پدید آمده است، زیرا امر بمعروف و نهی از منکر می نمائید و به خداوند ایمان دارید.

ذکر ایمان پس از امر به معروف و نهی از منکر، اشاره به آن دارد که کمال ایمان به انجام این رسالت اجتماعی در جهت هدایت است، که بدون انجام این وظیفه الهی در ایمان داشتن باید تشکیک کرد! یا ایمان نیست، و یا اگر هست ناقص است. نکته دیگر آنکه، امت اسلامی آنگاه بهترین امت و در نتیجه اسوه و شاهد است که در جهت رهبری انسانیت و هدایت افکار و مبارزه با منکرات و فحشاء و معاصی و استقرار حق و عدل تلاش کند و اگر راه سکوت و بی تفاوتی و سازشکاری در برابر منکرات و جنایات حاکمان و دولتهای متجاوز را پیش گرفت، هرگز بهترین امت نیست زیرا آنکه رسالت خویش را ادا نکرده، و برای نجات انسانیت گام برنداشته است، چگونه شایان رهبری دیگران تواند بود؟

ب- «ان هذه امتکم أمة واحدة وانا ربکم فاعبدون» - الأنبياء/۹۲.

این است امت واحد شما و منم پروردگار، باید مرا پرستش کنید.

این آیه کریمه بر لزوم وحدت و یکپارچگی امت اسلامی تأکید کرده و بر سه مطلب اشاره دارد: وحدت، توحید، عبودیت.

ویژگی وحدت و نقش سازنده آن در ساختن امت نمونه و اسوه و شاهد، شایان بحث مستقل دیگری است و نیز وحدت معبود که اساس وحدت امتهاست و نیز پرستش خدای یگانه که رمز فلاح و رهایی از بندهای بردگی غیر خدا است.

ج- «محمد رسول الله والذين معه اشداء على الكفار رحماء بينهم، تراهم ركعا سجدا يبتغون فضلا من الله ورضوانا سيماهم في وجوههم من اثر السجود ذلك مثلهم في التوراة ومثلهم في الانجيل كزرع اخرج شطاء فآزره، فاستغلط فاستوى على سوية يعجب الزراع ليغيظ بهم الكفار وعدا الذين آمنوا وعملوا الصالحات منهم مغفرة واجرا عظيما.» الفتح/۲۹

محمد فرستاده خدا است و آنانکه بدو گرویده اند، در برابر کافران سرسخت و نسبت به همدیگر مهربانند آنها را در حال رکوع و سجود می بینی آنان فضل و عنایت و رضا و خشنودی خدا را می خواهند و بس، آثار سجده در چهره شان هویدا است. داستان اینان در تورات و انجیل، همچون کشت و زرع است که جوانه

زند و نیرومند و تناور شود و بر پای ایستد، کشاورزان را به شگفتی واداشته، و کافران را به خشم و غیض کشاند، خداوند کسانی را که از این امت، ایمان آورده و عمل صالح نمایند وعده آمرزش و پاداش عظیم داده است.

این آیه نیز چند خصلت مهم برای امت محمدی (ص) برشمرده، و سپس تمثیلی می آورد که رشد تکاملی و ثبات تاریخی آنرا بیان می نماید.

خصلتهای مذکور عبارتند از: موضع قاطع و سرسختانه این امت در برابر دشمنان اعم از کافران، مشرکان و منافقان، و هر جناح و جبهه ای که در برابر اسلام دست اندرکار توطئه، و جنایت است، امت اسلام با کمال هوشیاری این توطئه ها را زیر نظر گرفته و به مقابله با آن خواهد پرداخت. مثل بارز این توطئه ها و جنایتهای نا بخشودنی اعمال و افعال و کشتارها و جنایتهای و غارتگری های استکبار جهانی است که از امپریالیسم تجاوز پیشه استثمارگر، و کمونیسم الحادی جنایتگر، و سوسیالیسم مزدور و فریبکار، ترکیب شده، و اقطاب آن را آمریکا و شوروی و اسرائیل و فرانسه و انگلیس و دیگر ابر جنایتکاران تشکیل داده، و مهره های آن از دولتهای دست نشانده و مرتجع از قبیل عراق و مصر و سودان و افغانستان و اردن و مراکش و سعودی و حکام خلیج و مزدورانی دیگر از این قبیل ترکیب یافته است. ملت اسلام و دانشمندان و علمای این امت، جنایات آمریکا و اسرائیل و روس و انگلیس و فرانسه و آلمان و چین را در کشورهای اسلامی می بینند.

کشتارها و قتل عامها را در فلسطین و لبنان و افغانستان و مرزهای ایران و عراق بدست مزدوران بی اراده، و خودفروخته و جاه طلبی، چون صدام و بگین و ببرک مشاهده می کنند؟ آیا سرمایه های نفتی و غیرنفتی ملت های مستضعف مسلمان و ذخائر حیاتی مردم محروم مسلمان و گرسنه عربستان و عراق و دیگر کشورهای عربی و خاورمیانه و آسیائی و آفریقایی را نمی بینند که چگونه به انبارهای جهنمی غرب و شرق سرازیر است، و بجای آن اسلحه جهت کشتار و سرکوبی جنبشهای اسلامی بدست مزدوران و نوکرانشان در منطقه داده می شود تا هر چه بیشتر منافع نامشروع آمریکا و اسرائیل و فرانسه و انگلیس و روس را پاسداری کنند؟!

آیا پایگاههای نظامی آمریکا را در کشورهای عربی باصطلاح اسلامی و سیل تفنگدارانی را که برای تجاوز سریع به منطقه گسیل می شوند مشاهده نمی کنند؟!

آیا فساد و فحشاء و منکرات و بدعتها و خلاف شرعها را در جوامع اسلامی می توانند منکر شوند که

استعمار به این دیار هدیه کرده است؟!

علمای امت و امت مسلمان در برابر اینهمه جنایت که از سوی دشمنان در کشورهای اسلامی و نسبت به خواهران و برادرانشان در این دیار مصیبت زده می گذرد چه واکنشی نشان داده اند؟!

آیا معنی «اشداء علی الکفار» این نیست که با عزمی آهنین در برابر این تجاوزات و جنایات باید ایستاد؟ و آیا با خواندن آیات قرآن دردهای امت اسلامی درمان می شود؟!

و آیا به صرف داشتن نام مسلم و عنوان امت وسط و شاهد و اسوه، بدون عمل و تعهد و التزام شرعی به محتوای آیات و موضع گیری قاطع در برابر دشمنان سوگند خورده مصداق واقعی دارد؟

آیا امروز که ایران اسلامی، در سایه رهبری سازش ناپذیر خود امام خمینی همان موضع مورد نظر قرآن را در برابر استکبار و امپریالیسم و صهیونیسم و ماتریالیسم گرفته است و برای قطع ایادی استعمار و بریدن دست تجاوز آمریکا و اسرائیل و هر قدرت خارجی دیگر و سرنگونی مزدوران نشان در بلاد اسلامی مصمم و قاطع ایستاده و صدها هزار شهید و معلول و آواره و بی خانمان و مصیبت دیده تقدیم آستان محمد(ص) و قرآن نموده است، امت اسلام در برابر این ملت فداکار احساس مسئولیت نمی کند؟!

آیا ناله های کودکان و زنان و مردان بی گناه مسلمانی را که زیر بمبهای آتش را و خوشه ای آمریکا و اسرائیل در لبنان و فلسطین، و زیر آتش سوسیال امپریالیسم شوروی در افغانستان و دیگر نقاط جهان بگوش میرسد و پیکرهای سوخته و خاکستر شده پیروان محمدی (ص) را، این رسالت داران اسلام و این امت اسوه و شاهد! نمی شنوند و نمی بینند؟!

باری، رسالت تاریخی امت مسلمان از یکسو، و بهترین امت بودن و الگو شدن برای دیگر امتها از سوی دیگر، و مشاهده آن همه بیدادگری در کشورهای اسلامی و سطح گیتی، همه و همه بار مسئولیتی را بردوش هر مسلمان، بویژه عالمان و رهبران می نهد که به دشواری می توان ادعا کرد در انجام آن کوتاهی نشده است؟

اینجا است که فریاد رهبر امت اسلام امام خمینی بلند شده و در ضمن صدها و هزارها سخنی که با امت اسلامی داشته اند، دولتها و ملتهای مسلمان را مخاطب ساخته و می گویند:

«من از اینجا فریاد می‌کنم یا للمسلمین، ای مسلمانان جهان، ای دولتهای مدعی اسلام، ای ملتهای مسلمان جهان بداد اسلام برسید، بداد مظلومین که در فشار قدرتهای بزرگ هستند برسید، بداد این بچه‌های کوچکی که مادرها و پدرهای خودشان را از دست داده‌اند برسید، بداد این کشورهایی که مورد هجوم ابرقدرتها واقع شده‌اند برسید، ای مسلمانهای جهان، قدرتهای بزرگ دارند با حيله گریهائی که دارند و با تبلیغاتی که دارند و با کسانی که وابسته به آنهاست در داخل کشورهای اسلامی بر همه چیز اسلام سلطه پیدا می‌کنند و پیدا کرده‌اند، اسلام را دریابید...»

چه شده است مسلمین را و چه شده است سران مسلمین را که همه حیثیت و آبروی خودشان را نثار آمریکا کرده‌اند؟ چه شده است اینها را که خزائن بزرگ اسلامی را که مال ملتهای پابره‌نه ضعیف است به آمریکا تقدیم می‌کنند و آمریکا در مقابل این تقدیم از اسرائیل طرفداری میکند و میگوید که اسرائیل را ما به اینها نمی‌فروشیم! چه شده است مسلمین را، چرا باید مسلمین اینطور باشند؟ چرا باید دستگاههای تبلیغاتی مسلمین برضد یک دسته از مسلمین که می‌خواهند خودشان را نجات بدهند از سلطه‌های خارجی و از دردهای بین‌المللی آن تبلیغات به ضد همین طایفه هستند؟» (21 بهمن 1360)

باز می‌گردیم به آیه «اشداء علی الکفار، رحماء بینهم» - الفتح ۲۹

ترجم بر دیگر مسلمانان، یکی دیگر از ویژگیهای امت اسلام است. در هر دیاری و سرزمینی که باشند، مگر پیامبر نفرمود: «من أصبح ولم يهتم بأمور المسلمين فليس بمسلم، ومن سمع يا للمسلمين ولم يجبه فليس منهم» (حدیث مورد قبول همه مسلمین)

یعنی: هرکس به صبح درآید، و در فکر و اندیشه مسلمانان نباشد، مسلمان نیست، و هر کس فریاد کسی را بشنود که از مسلمین یاری می‌طلبد و به یاری او شتابد مسلمان محسوب نمیشود.

اگر رأفت و رحمت اسلامی حاکم بود یک میلیارد مسلمین جهان با همه امکانات و سرمایه‌ها و اراضی زرخیز و منابع نفت و طلا و غیره که دارند، و دنیا به آنان نیازمند است، با رأفت اسلامی به یاری یکدیگر می‌شتافتند و همه یک دست واحد در برابر دشمنان بودند. ولی یا لاسف، که نه تنها این رحمت و رأفت را از دست داده که بجای آن و برای چشم روشنی دشمنان، آتش جنگ برادر کشی را برآه می‌اندازند همانگونه که رژیم علفی عراق عمل کرده است...

عجبا! که استکبار جهانی و امپریالیسم بین‌الملل و صهیونیسم تجاوزگر و کمونیسم الحادپیشه از شرق و

غرب و دور و نزدیک با همدستی عمالشان کمر به نابودی اسلام و مسلمین بسته، و مسلمین بجای اینکه جبهه واحدی در برابر این جبهه مشترک کفر جهانی تشکیل دهند، قطعه قطعه شده که هر یک در محو دیگری همت گماشته اند، آیا وقت آن نرسیده که مستضعفین مسلمان با برداشتن مرزهای جغرافیائی و نژادی، و پاره ای اختلاف نظرهای مذهبی، یک جبهه متحد اسلامی تشکیل دهند، و برای رهایی از بردگی و اسارت، زنجیرهای استعماری را بگسلند، همان گونه که مردم ایران در انقلاب اسلامی عمل کردند؟

گرچه طلّیه این بیداری و احساس این درد اینک در جهان اسلام بچشم میخورد، که بارقه امیدی برای فردای این امت است، ولیکن هرلحظه این هشدار قرآنی را باید بخاطر داشته باشیم که «الذین کفروا بعضهم أولیاء بعض، إلا تفعلوه تکن فتنة فی الأرض وفساد کبیر».

کافران جبهه واحدی تشکیل داده اند، اگر شما متحد و متفق شوید، تا خصم را از پای درآورید فتنه و فساد بزرگ در زمین خواهد شد. (انفال/ ۷۳).

آری این هشدار قرآنی را که از خاطرها محو شده، مورد توجه قرار دهیم، و بمصداق «رحماء بینهم» دست یکدیگر را به برادری بفشاریم، و بموجب «اشداء علی الکفار» سرخستانه برعلیه دشمنان اسلام و انسانیت جنگیم و به نصرت خداوند امیدوار باشیم.

همانگونه که پروردگار مستضعفان، مردم ایران را پیروزی و نصرت بر دشمنان خارجی و داخلی داد، و بهمین دلیل ایران اسلامی و امت مسلمان ما میتوانند اسوه و الگو برای دیگر مسلمین و مستضعفین جهان باشند.

و بار دیگر تاکید میکنیم که از کنار این آیات الهی نباید سریع گذشت، باید توقف کرد، تدبیر نمود، و همانگونه که قرآن میگوید:

قفلها را باید شکست. (افلا یتدبرون القرآن أم علی قلوب اقفالها). (محمد/ ۲۴).

باید تدبیر کرد که آیا ما امت اسلام، مصداق «اشداء علی الکفار و رحماء بینهم» هستیم؟ اگر مصداق این آیه شدیم یکی از شرایط اسوه و شاهد بودن عملی است، و باید در پی شرایط و التزامات دیگر باشیم.

منبع: کتاب مقالات نخستین کنفرانس اندیشه اسلامی، صص ۹۴-۸۶ به نقل از مجله الکترونیکی اخوت

